

Działania na rzecz podnoszenia jakości edukacji włączającej w Polsce

**Webinarium Eurydice „Zapewnianie równych szans w edukacji”
17 listopada 2021 r.**

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Co to jest edukacja włączająca?

Jak rozumiemy jakość w edukacji włączającej?

- **prawa:**
 - ❑ każdego dziecka, ucznia, osoby z niepełnosprawnością do rozwijania zdolności, nauki w miejscu zamieszkania wspólnie z rówieśnikami i mieszkania wspólnie z rodziną, przygotowania do samodzielności w życiu dorosłym (niezależnego życia), włączenia społecznego
 - ❑ rodziców do wychowania dziecka, wyboru formy i miejsca kształcenia swojego dziecka
- **źródła:** Konstytucja RP, Konwencja o Prawach Dziecka (1991), prawo oświatowe (1991), Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (2012),
- **uznanie praw zobowiązuje do ich realizacji** = od pytania CZY? do pytania JAK?
- potrzeba wspólnej definicji edukacji włączającej, operacjonalizacji założeń oraz uzgodnienia determinant jej jakości

Edukacja włączająca wysokiej jakości

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Wspólne kształcenie uczniów uwzględniające zróżnicowanie ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, umożliwiające KAŻDEMU uczniowi rozwój, postępy w nauce, uczestnictwo i włączenie społeczne.

SZKOŁA WŁĄCZAJĄCA = SZKOŁA, KTÓRA CORAZ LEPIEJ UCZY KAŻDEGO UCZNIA.

Kluczowe pojęcia:

- ❑ **Dostępność procesu kształcenia, wychowania i opieki** – warunki, które zapewniają wszystkim dzieciom i uczniom możliwość rzeczywistego udziału w tym procesie, rozwijania swoich zdolności i zainteresowań oraz włączenie społeczne. Różne wymiary: fizyczny (architektura, wyposażenie), pedagogiczny (treści, form i metod nauczania), społeczno-organizacyjny (dostępność informacji, komunikacji, procedur, innych form działalności szkoły). Ciągły proces poszerzania dostępności.
- ❑ **Uczestnictwo ucznia** - aktywny udział w procesie nauczania-uczenia się, przejawiający się odpowiednio do wieku:
 - angażowaniem w działania grupowe,
 - podejmowaniem wysiłku zrozumienia przeobrażeń rzeczywistości,
 - poczuciem wpływu na zmiany dokonujące się we własnym życiu oraz
 - przyjmowaniem odpowiedzialności za swoje życie i grupę w której uczeń funkcjonuje.

Dlaczego potrzebne są działania na rzecz podnoszenia jakości edukacji włączającej?

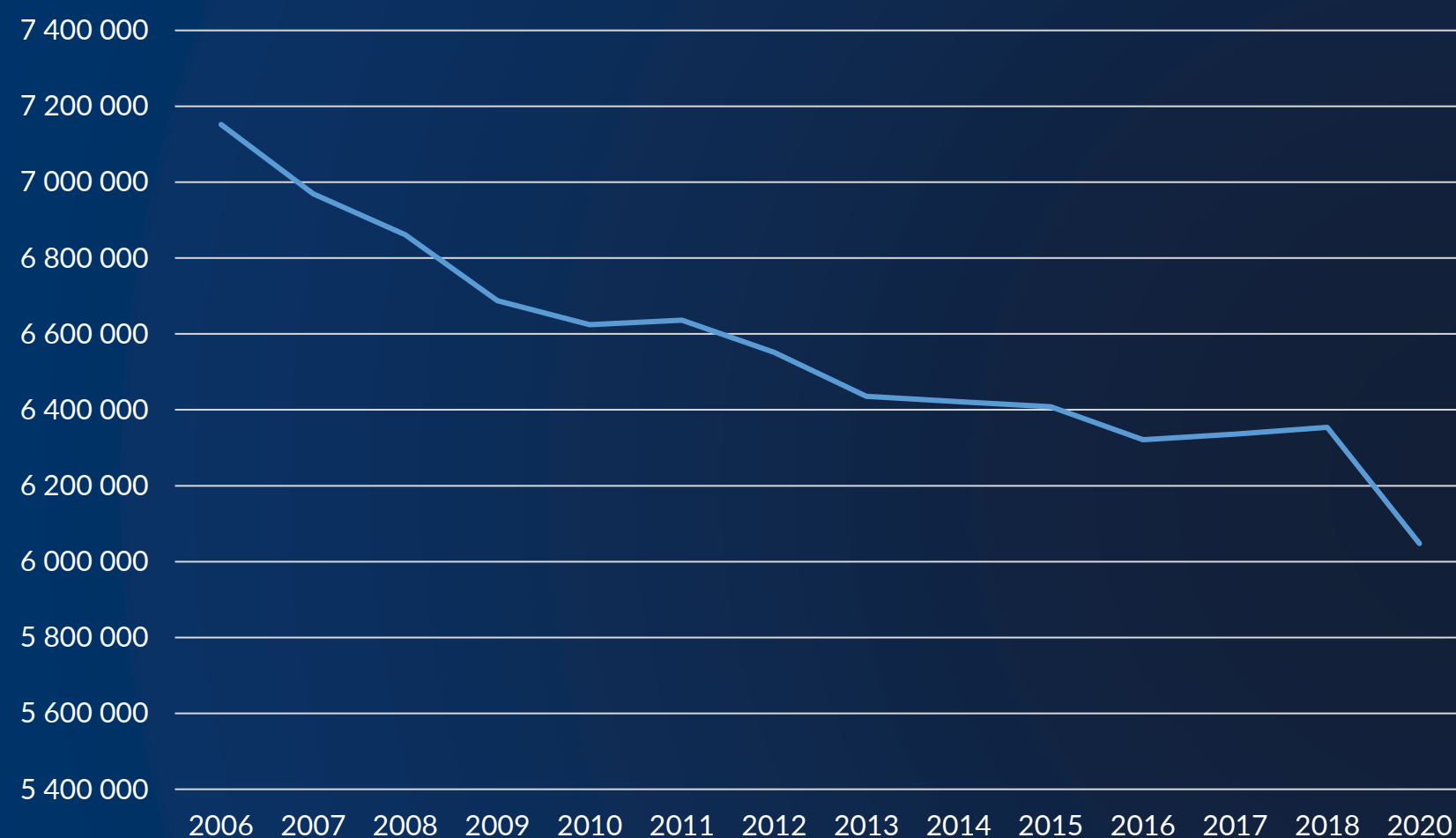
- współczesna szkoła jest zróżnicowana pod względem potrzeb uczniów, ale nie zawsze potrafi na te potrzeby odpowiadać
- nauczyciele nie czują się dobrze przygotowani do nauczania w klasach zróżnicowanych
- odpowiedź na oczekiwania rodziców
- nie wszystkie dzieci mają dostęp do wczesnej pomocy w rozwoju
- nie wszyscy uczniowie otrzymują wsparcie w procesie kształcenia
- realizacja zobowiązań wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka i Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych (rekomendacje Komitetu ONZ)

Zróżnicowanie potrzeb uczniów

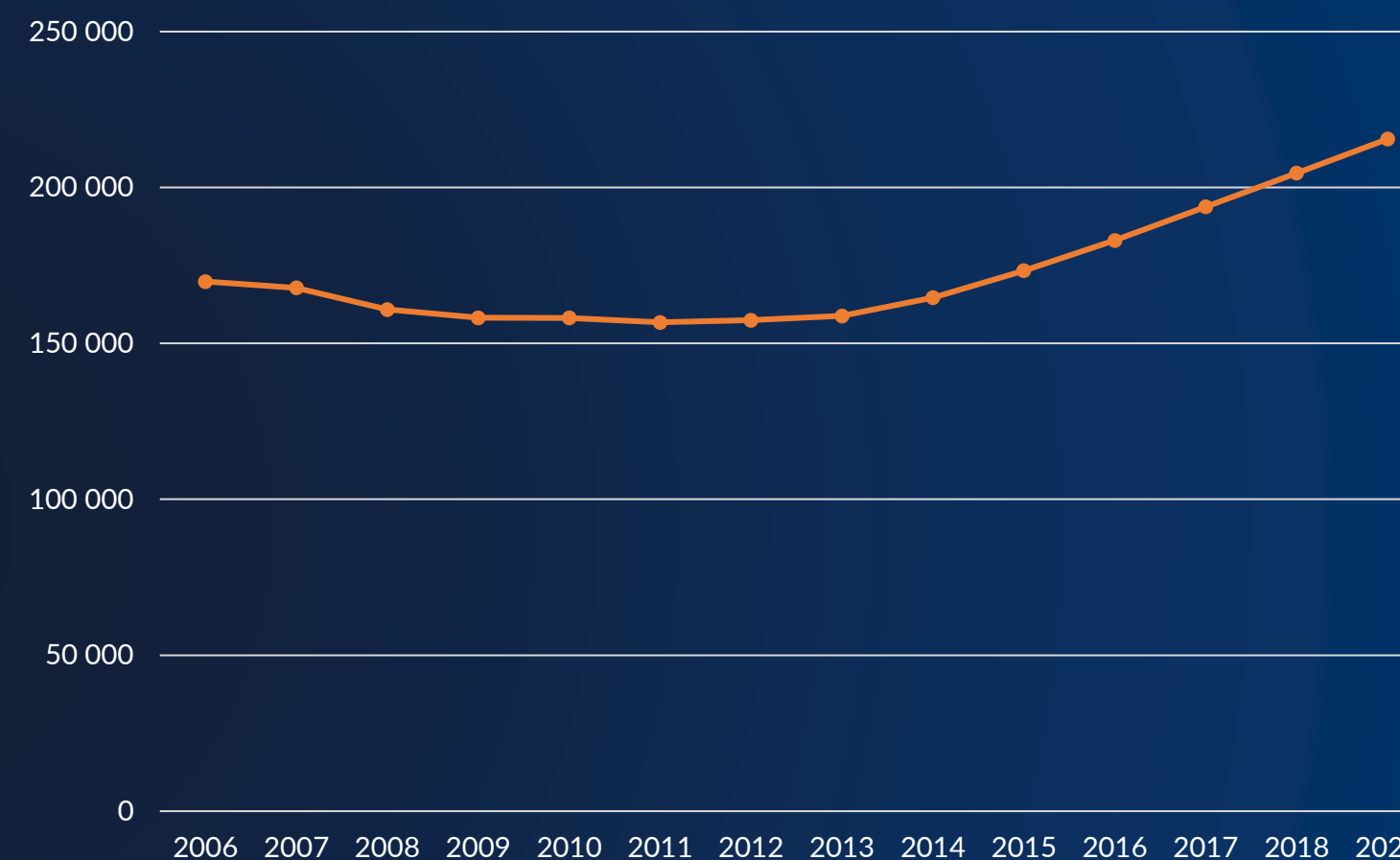
Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Liczba uczniów w latach 2006-2020

Ponad 34% uczniów obejmowanych jest różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

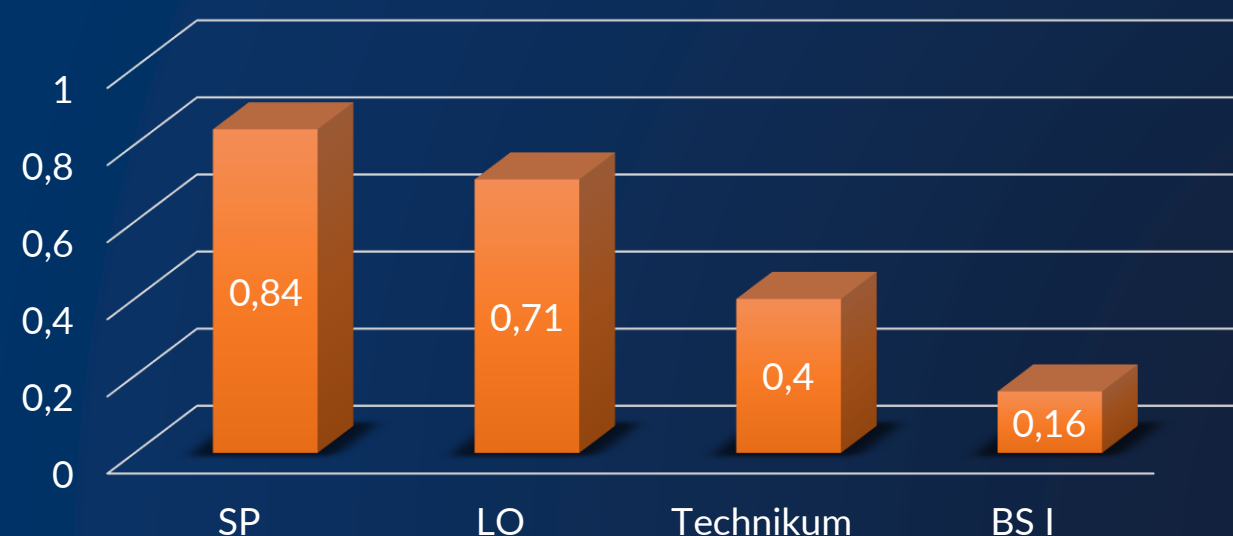
Liczba uczniów z orzeczeniami

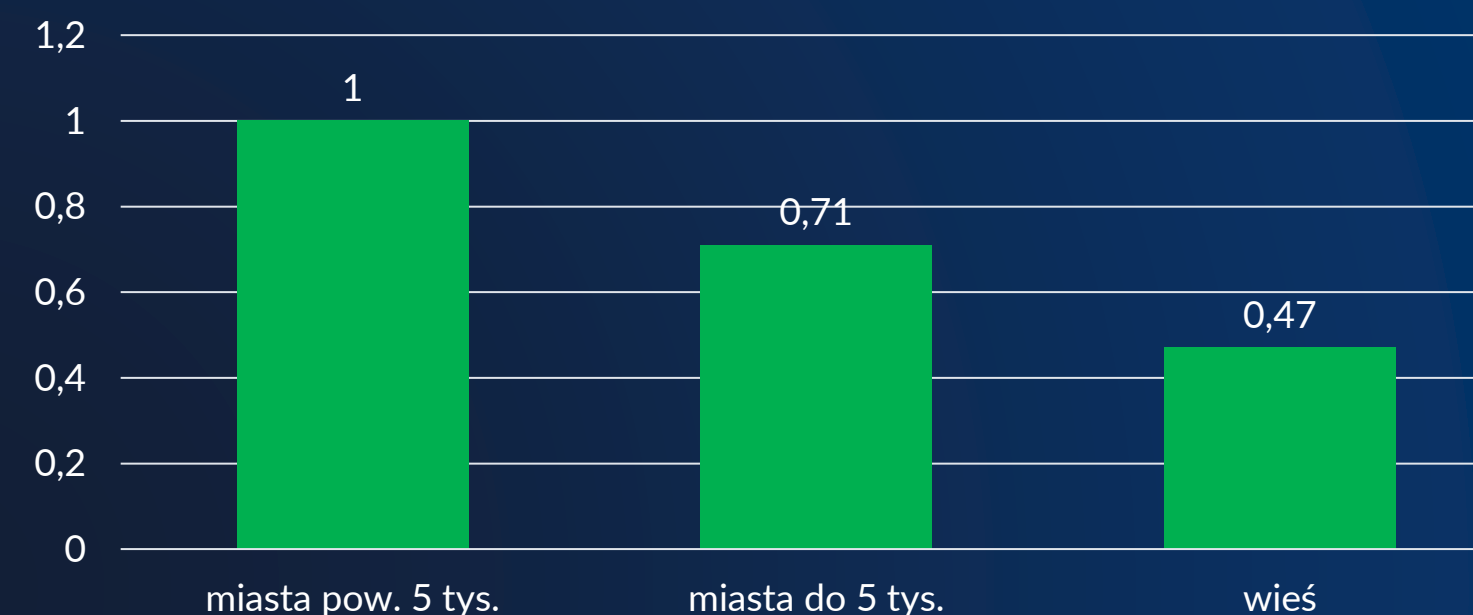
62% uczniów z orzeczeniami uczęszcza do szkół ogólnodostępnych.

Specjaliści w szkołach obecnie

Średni wymiar zatrudnienia psychologa i pedagoga wg typów szkół

Średni wymiar zatrudnienia psychologa i pedagoga wg miejscowości

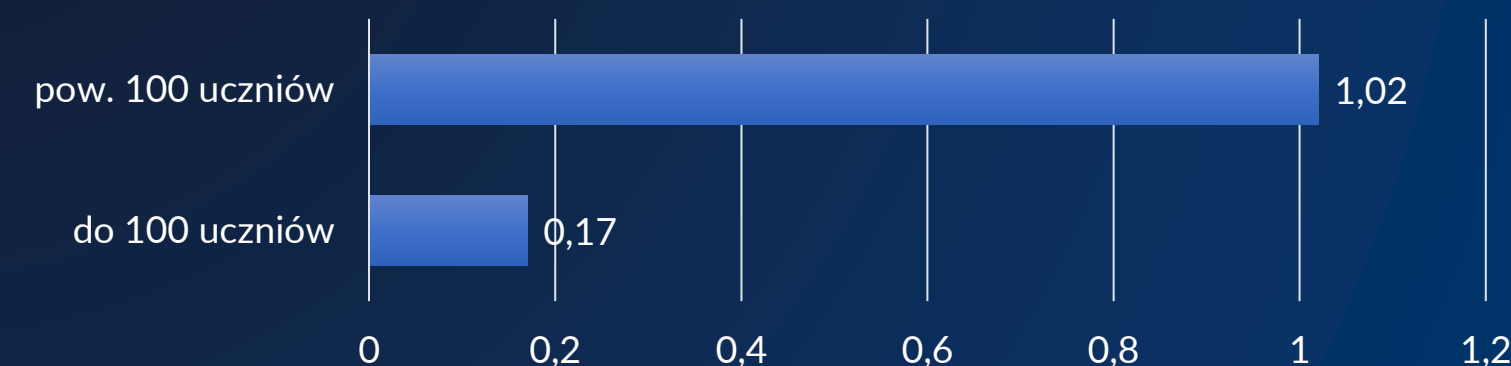

Średnio w szkołach w skali kraju jest łącznie 0,73 etatu psychologa i pedagoga na szkołę.

Wagi na pomoc psychologiczno-pedagogiczną pozwalają na sfinansowanie niecałej godziny zajęć na tydzień na oddział klasowy:

- 0,67 w szkołach podstawowych
- 0,45 w szkołach ponadpodstawowych.

Średni wymiar zatrudnienia psychologa i pedagoga wg wielkości szkoły

Kategorie SPE a podział środków

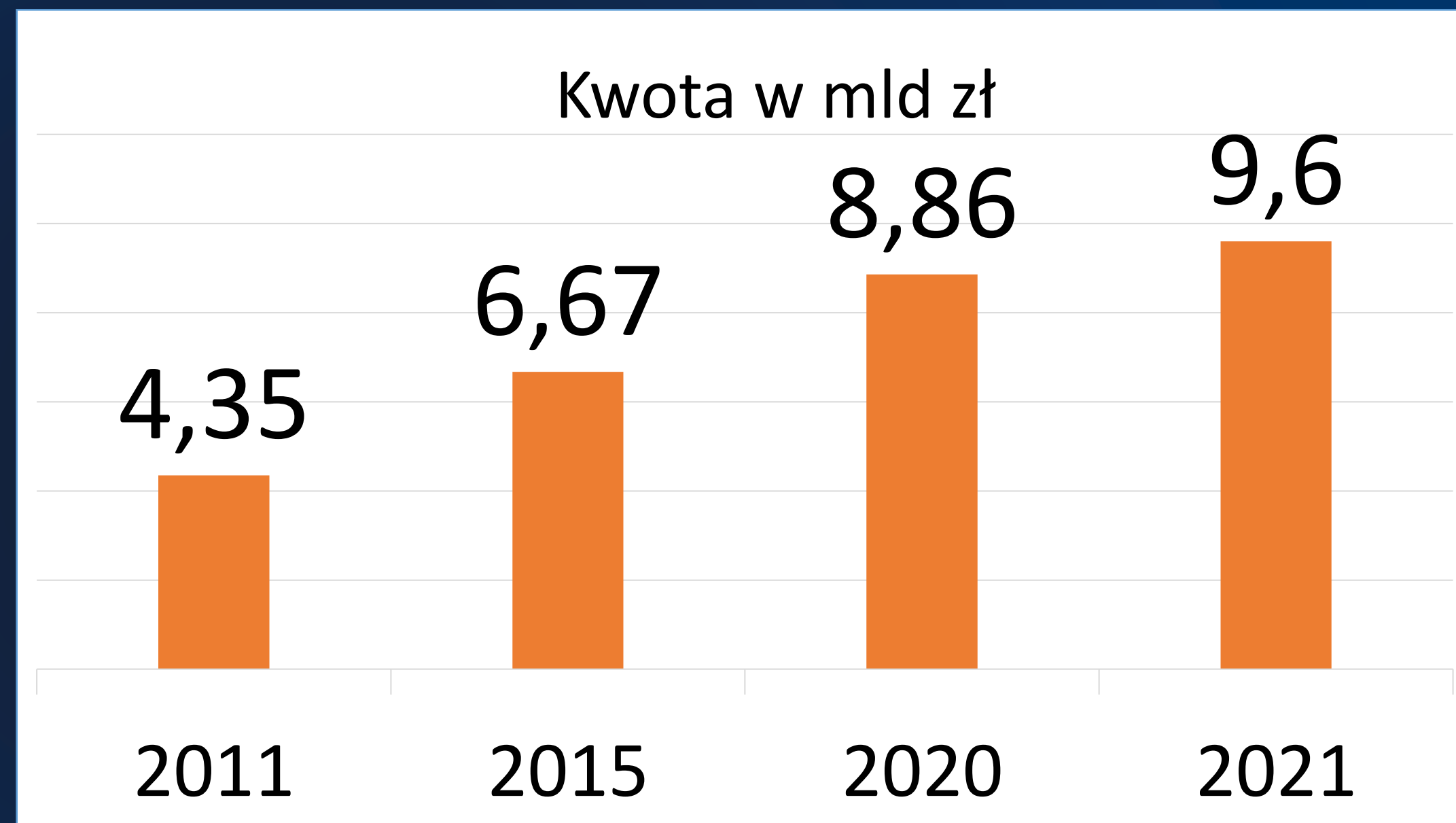

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Ocena potrzeb oparta na rozpoznaniu medycznym.

Poziom finansowania zależy od rodzaju niepełnosprawności, a nie od funkcjonowania i potrzeb dziecka/ucznia.

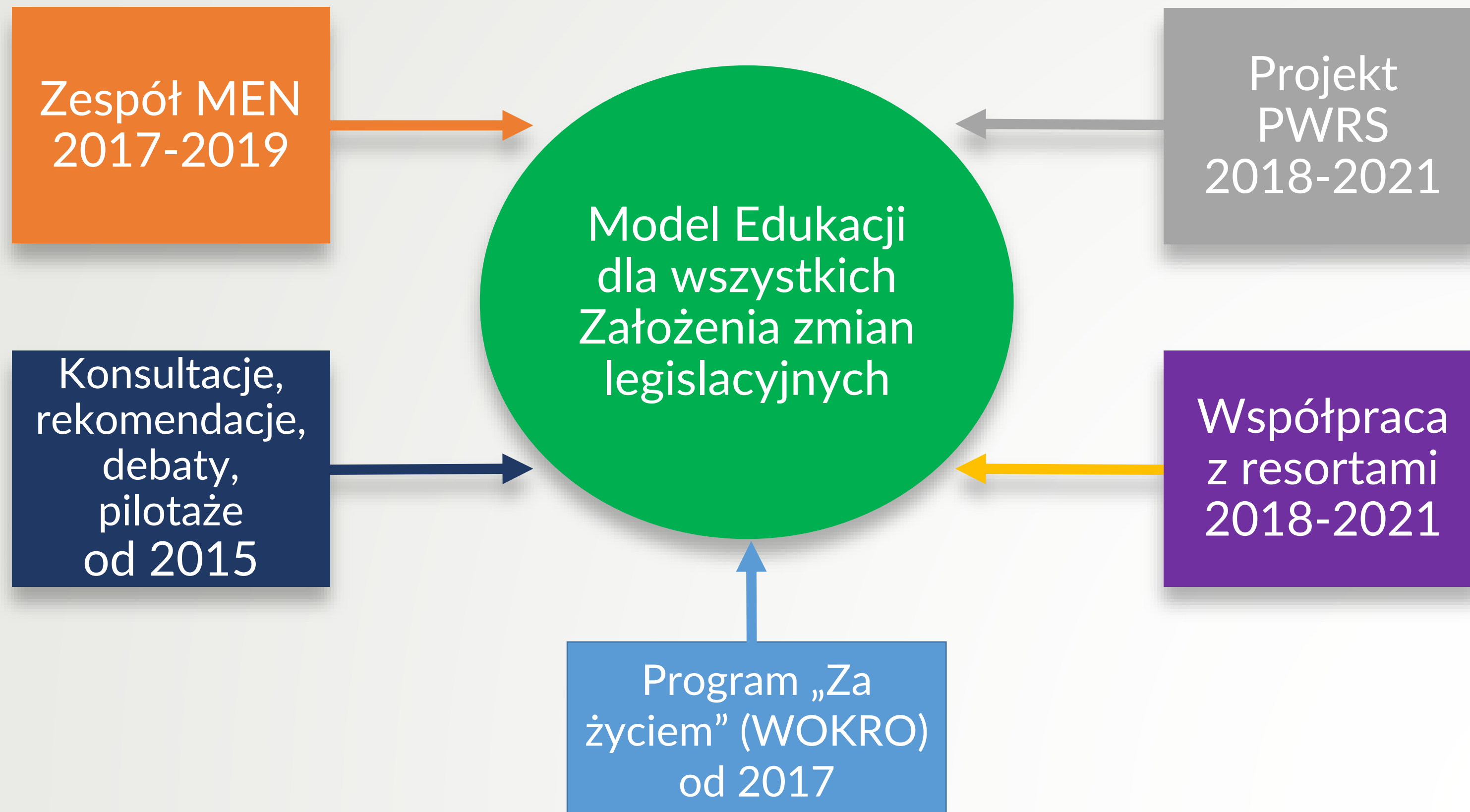
Subwencja na realizację orzeczeń rośnie dynamicznie, nie dając i tak gwarancji finansowania dla konkretnego ucznia.

Opracowanie nowych rozwiązań

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Konsultacje społeczne

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Projekt pn. „Wspieranie podnoszenia jakości edukacji włączającej w Polsce” realizowany przez MEN/MEiN we współpracy z Europejską Agencją do spraw Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej w ramach Programu Wspierania Reform Strukturalnych Komisji Europejskiej.

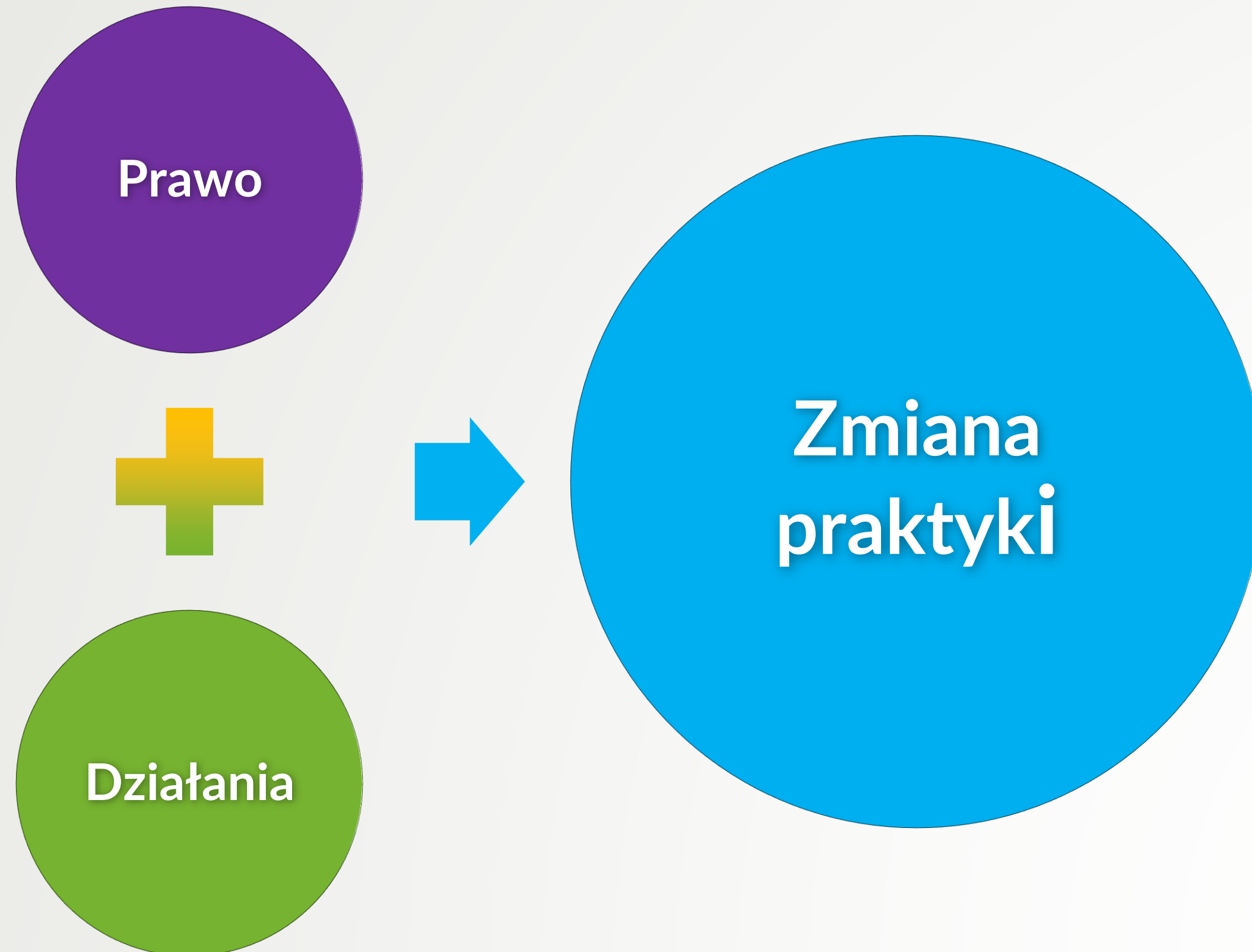
☐ 2018-2020:

- ✓ przegląd prawa i polityki oświatowej, badań, rekomendacji
- ✓ przegląd doświadczeń międzynarodowych – różne „scenariusze”
- ✓ warsztaty, spotkania konsultacyjno-informacyjne, konferencje
- ✓ ponad 1300 przedstawicieli rodziców, dyrektorów, nauczyciel, specjalistów, uczniów, pracowników uczelni, 400 organizacji pozarządowych
- ✓ 2 ankiety on-line, w których wzięło łącznie 1380 osób i instytucji
- ✓ opracowanie 16 rekomendacji i 4 działań priorytetowych.

☐ 2021:

- ✓ opracowaniem projektu założeń zmian legislacyjnych
- ✓ analiza zgłoszonych uwag
- ✓ współpraca z ekspertami, spotkania konsultacyjne z rodzicami, JST, uczelniami
- ✓ modyfikacja propozycji rozwiązań.

Podniesienie jakości edukacji włączającej w praktyce

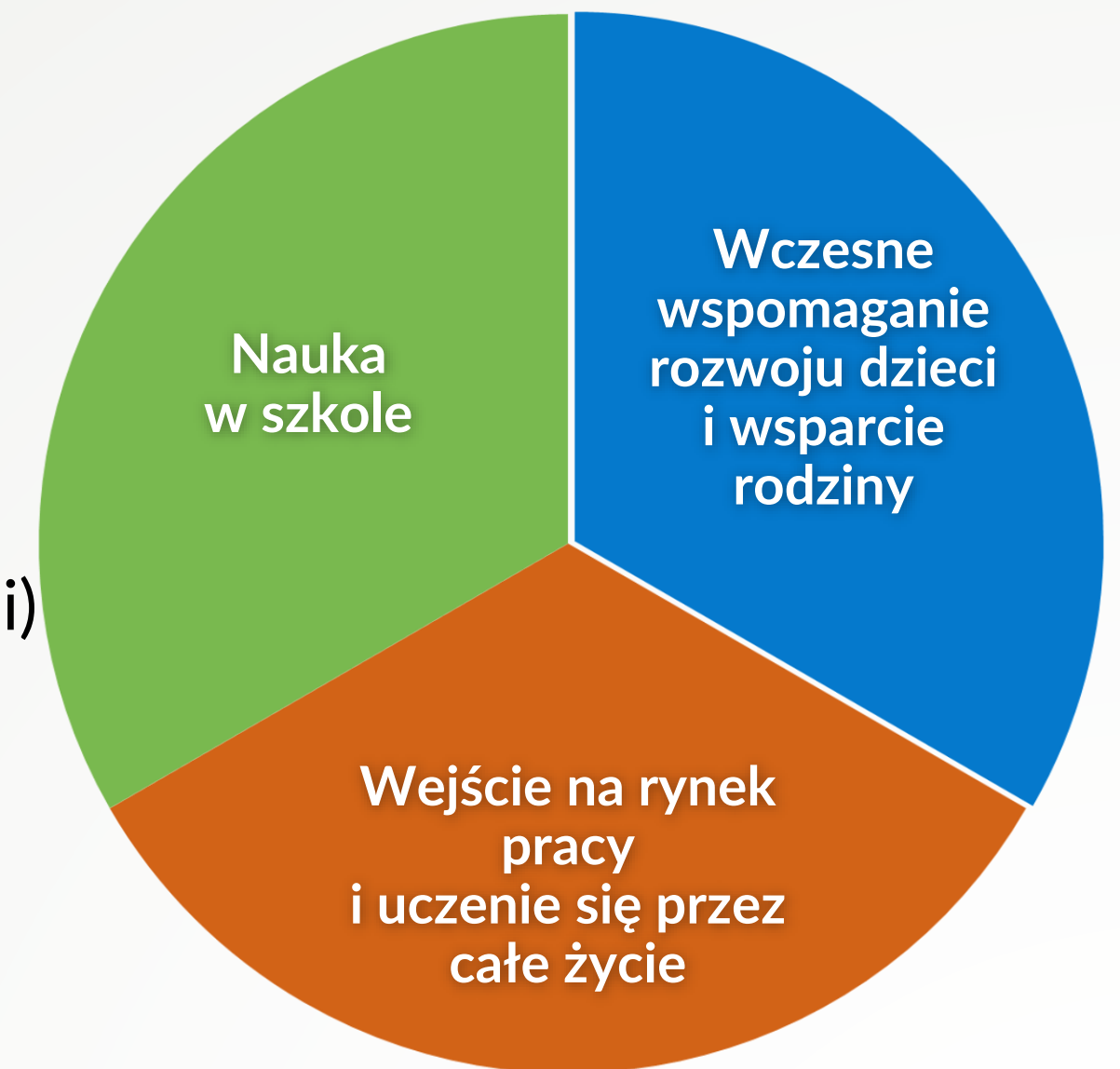
Cele, założenia i obszary zmian legislacyjnych

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

DOSTĘPNA WCZESNA EDUKACJA I OPIEKA
DOSTĘPNA SZKOŁA DLA KAŻDEGO UCZNIĄ

- utrzymanie wszystkich obecnych form kształcenia i decyzyjności rodziców
- wzmocnienie współpracy międzysektorowej (efekt synergii)
- wzmocnienie profilaktyki i dostępu do pomocy w szkole
- trafniejszy podział środków na realizację potrzeb uczniów
- szkoły lepiej przygotowane do pracy ze zróżnicowanymi zespołami klasowymi, zapewniające warunki do rozwoju osobowego **każdego** ucznia
- absolwenci wszystkich szkół lepiej przygotowani do wejścia na rynek pracy oraz samodzielności w życiu dorosłym

Prawo

- projekt ustawy o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin
- zmiana innych ustaw: UPO, USO, UFO, USIO

Główne propozycje rozwiązań

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

1. Utworzenie Krajowego Systemu Wspomagania Rozwoju Dzieci oraz Wsparcia Uczniów i Rodzin.
2. Nowy sposób oceny potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i uczniów oraz finansowania ich realizacji (ocena funkcjonalna oparta na modelu biopsychospołecznym).
3. Określenie standardów zatrudnienia nauczycieli specjalistów w ogólnodostępnych przedszkolach i szkołach wraz z zapewnieniem dodatkowych środków w subwencji.
4. Zintegrowany system wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i wsparcia rodziny.
5. Nowa rola szkół i placówek specjalnych jako możliwość pełnienia funkcji Specjalistycznego Centrum Wspierającego Edukację Włączającą.
6. Wsparcie nauczycieli i specjalistów: wprowadzenie superwizji, zapewnienie dostępu do zasobów metodycznych, nowe stanowisko niepedagogiczne: asystent ucznia.
7. Nadanie statusu ucznia dzieciom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

Działania wdrożeniowe

- nowa rola szkół i ośrodków specjalnych: pilotaż SCWEW – 36 mln zł
- opracowanie i pilotaż standardów dostępnej szkoły – 50 mln zł
- poradniki metodyczne i szkolenia kadr edukacji włączającej – 52 mln zł
- przygotowanie materiałów edukacyjnych w wersji łatwej do czytania i zrozumienia – 0,2 mln zł
- pilotaż asystenta ucznia – 24,5 mln zł
- opracowanie i pilotaż standardów WWR – 336 tys. zł
- badania praktyki szkolnej – 0,3 mln zł
- standardy i pilotaż oceny funkcjonalnej w poradniach – 9,3 mln zł
- opracowanie narzędzi diagnostycznych do oceny funkcjonalnej – 33,6 mln zł
- wdrożenie platformy wspomagającej prowadzenie oceny funkcjonalnej
- projekty w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej – 0,5 mld zł

Kontakt

Departament Wychowania i Edukacji Włączającej MEiN

Kontakt:

- sekretariat.dwew@mein.gov.pl
- wlaczsie@mein.gov.pl